

حقوق و امتیازات پناهندگان و پناهجویان مطابق کنوانسیون ۱۹۵۱

و پروتوکول ۱۹۶۷

طبق بند (۸) لایحه وظایف عضو مسلکی دسک اروپا و استرالیا که آگاهی دهی پناهندگان و پناهجویان افغان مقیم کشور های میزبان از حقوق و امتیازات شان ، اینک یک تعداد ماده های کنوانسیون ۱۹۵۱ و پروتوکول ۱۹۶۷ در مورد حقوق پناهندگان و پناهجویان جهت آگاهی پناهندگان و پناهجویان افغان مقیم کشور های میزبان تهیه و ترتیب گردیده است .

تعریف پناهنده در کنوانسیون ۱۹۵۱ :

پناهنده به شخصی اطلاق میگردد که به علت ترس موجه از اینکه به علل مربوط به نژاد یا مذهب یا ملیت یا عضویت در بعضی گروههای اجتماعی یا داشتن عقاید سیاسی تحت شکنجه قرار گیرد و در خارج از کشور محل سکونت عادی خود به سر می برد و نمی تواند و یا بعلت ترس مذکور نمی خواهد خود را تحت حمایت آن کشور قرار دهد.

مطابق ماده کنوانسیون سال ۱۹۵۱ پناهندگان و پناهجویان در کشور های میزبان دارای حقوق های ذیل میباشند.

ماده سوم عدم تبعیض

دول متعاهد مقررات این کنوانسیون را بدون تبعیض از لحاظ نژاد یا مذهب یا سرزمین اصلی درباره پناهندگان اجرا خواهند نمود .

ماده چهارم دین

دول متعاهد در سرزمین خود نسبت به آزادی پناهنده در اجرای امور دینی و دادن تعلیمات مذهبی به کودکان خود ، رفتاری لااقل در حد رفتاری که نسبت به اتباع خود دارند، اتخاذ خواهند کرد.

ماده ۱۳ - اموال منقول و غیر منقول

دول متعاهد در مورد تحصیل اموال منقول و غیر منقول و سایر حقوق مربوطه و همچنین در مورد قراردادهای اجاره یا سایر قراردادهای مربوط به مالکیت اموال منقول و غیر منقول یا پناهندگان رفتاری خواهند نمود که تا سرحد امکان مساعد بوده و در هر حال از رفتاری که در اینگونه موارد نسبت به بیگانگان به طور اعم بعمل می آید نامساعدتر نباشد.

ماده ۱۴ - مالکیت معنوی و صنعتی

در مورد حمایت از مالکیت صنعتی بخصوص حمایت از اختراعات طرحها و مدلها، علائم تجارتي و اسامي تجارتي و همچنین حمایت از مالکیت ادبي و هنري و علمي پناهنده در کشوري که معمولاً سکونت دارد مورد همان حمایتي واقع خواهد شد که از اتباع کشوري که پناهنده در آن سکونت دارد معمول گردد.

ماده ۱۶ - حق مراجعه به دادگاهها

- ۱- هر پناهنده می‌تواند در سرزمین دول متعاهد آزادانه به محاکم قضائی مراجعه نماید.
- ۲- هر پناهنده در سرزمین دولت متعاهدي که محل سکونت عادي اوست در مورد دسترسي به دادگاهها از جمله استفاده از معاضدت قضائی و معافیت از سپردن تضمین هزینه‌هاي دادرسي از همان رفتاري که درباره اتباع دولت مزبور به عمل می‌آید بهره‌مند خواهد شد.

ماده ۱۷ - اشتغال با دستمزد

- ۱- در مورد حق اشتغال بکار با دریافت دستمزد هر دولت متعاهد نسبت به پناهندگاني که بطور منظم در سرزمین او سکونت کرده‌اند مطلوب ترین رفتاري را که در چنین موارد، نسبت به اتباع دول بیگانه معمول می‌دارد بعمل خواهد آورد.

ماده ۲۰ - جیره بندی

در صورتیکه سیستم جیره‌بندی وجود داشته باشد و توزیع محصولات کمیاب در میان عموم مردم طبق سهمیه صورت گیرد نسبت به پناهندگان نیز مانند اتباع کشور رفتار خواهد شد.

ماده ۲۱ - مسکن

در مورد مسکن تا آنجا که این امر بر طبق قوانین و مقررات تنظیم گردیده یا تحت نظارت مقامات دولتي است دول متعاهد نسبت به پناهندگان رفتاري معمول خواهند داشت تا سرحد امکان مساعد بوده و در هر حال از رفتاري که در چنین مواردی نسبت به بیگانگان بطور کلی معمول می‌دارند نامساعدتر نباشد.

ماده ۲۲ - تعلیمات عمومی

- ۱- در مورد تحصیلات ابتدائی دول متعاهد نسبت به پناهندگان مانند اتباع خود رفتار خواهند نمود.
- ۲- در مورد تحصیلات غیرابتدائی و مخصوصاً در مورد حق اشتغال به تحصیل و تعیین ارزش مدارك تحصیلی دیپلم‌ها و دانشنامه‌هاي صادره از ممالک خارجي و تخفیف حقوق و عوارض مربوط و اعطای کمک هزینه تحصیلی و بورس تحصیلی دول متعاهد نسبت به پناهندگان رفتاري معمول خواهند داشت که تا سر حد امکان مساعد بوده و در هر حال از رفتاري که نسبت به بیگانگان بطور کلی بعمل می‌آید نامساعدتر نباشد.

ماده ۲۴ - قوانین کار و بیمه‌های اجتماعی

- ۱- دول متعاهد در موارد زیر نسبت به پناهندگانی که مطابق قانون در سرزمین آنها بسر می‌برند مانند اتباع خود رفتار خواهند کرد.
  - الف - حقوق (منجمله مدد معاش خانواده در مواردی که مدد معاش مزبور جزء حقوق است)، ساعات کار، ساعات اضافه کار، مرخصی با حقوق محدودیت‌های مربوط به کارکردن در منزل، حداقل سن برای استخدام، یادگیری و تعلیمات حرفه‌ای، اشتغال بکار بانوان و نوجوانان و استفاده از مزایای کنوانسیون‌های جمعی تا حدودی که موارد مذکور تابع قوانین یا مقررات بوده یا منوط به نظر مقامات اداری می‌باشد.
    - ۱ - ترتیبات مقتضی مربوط به حفظ حقوق مکتسبه و حقوقی که در شرف اکتساب است
    - دوم - مقررات خاصی که در قوانین داخلی کشور محل سکونت راجع به مزایا یا سهمی از مزایایی که کلاً از بودجه عمومی پرداخت می‌شود و همچنین راجع به پرداخت فوق‌العاده به اشخاصی که واجد شرایط لازم برای دریافت مقرری نمی‌باشد پیش‌بینی شده است
    - ۲ - چنانچه پناهنده بر اثر حادثه یا بیماری ناشی از کار فوت نماید حقی که باید به این مناسبت پرداخت گردد بعلت اینکه اقامتگاه استفاده‌کننده از این حق در خارج از سرزمین دولت متعاهد است زایل نخواهد شد.
  - ۳- دول متعاهد پناهندگان را از مزایای موافقتنامه‌هایی که بین آنان در خصوص حفظ حقوق مکتسبه یا حقوق در شرف اکتساب در زمینه بیمه‌های اجتماعی منعقد گردیده یا در آینده منعقد می‌گردد بهره‌مند خواهند ساخت مشروط بر اینکه پناهندگان دارای شرایطی باشند که برای اتباع کشورهای امضاءکننده این موافقتنامه‌ها پیش‌بینی شده است.
  - ۴- در مورد موافقتنامه‌های مشابهی که ممکن است بین دول متعاهد و دول دیگر لازم‌الاجرا باشد یا بعداً بموقع اجرا گذاشته شود دول متعاهد امکان برخورداری پناهندگان را از مزایای موافقتنامه‌های مزبور با حسن نیت مورد بررسی قرار خواهند داد.

ماده ۲۶ - آزادی رفت و آمد

هر يك از دول متعاهد به پناهندگانی که طبق قانون در سرزمین آن بسر می‌برند حق خواهد داد که محل سکونت خود را انتخاب نمایند و آزادانه در داخل سرزمین آن دولت رفت و آمد کنند. مشروط به رعایت مقرراتی که عموماً در اینگونه موارد درباره خارجی‌ان اجرا می‌شود

ماده ۲۷ - اوراق هویت

دولتهای متعاقد برای پناهندگانی که در سرزمین آنها بسر می‌برند و فاقد اسناد معتبر مسافرت می‌باشند اوراق هویت صادر خواهند کرد.

ماده ۲۸ - اسناد مسافرت

۱- دول متعاقد برای پناهندگانی که به طور منظم در سرزمین آنها بسر می‌برند به منظور مسافرت آنها به خارج از سرزمین خود اسناد مسافرت صادر خواهند کرد. مگر اینکه دلایل آمرانه مربوط به امنیت ملی و نظم عمومی مغایر با این امر باشد.

اسناد مزبور مشمول مقررات مندرج در الحاقیه این کنوانسیون خواهد بود. دول متعاقد می‌توانند برای کلیه پناهندگانی که در سرزمین آنها بسر می‌برند اسناد مسافرت صادر کنند. دول متعاقد نسبت به پناهندگانی که نمی‌توانند اسناد مسافرت را از کشوری که محل سکونت دائمی آنان در آنجاست تحصیل کنند توجه خاص مبذول خواهند داشت.

ماده ۳۰ - انتقال دارائی

۱- هر يك از دول متعاقد طبق قوانین و مقررات خود اجازه خواهد داد که پناهندگان دارائی خود را که وارد سرزمین آن دولت نموده‌اند به سرزمین دولت دیگری که به آنها اجازه استقرار مجدد داده است انتقال دهند.

۱- دولت‌های متعاقد پناهندگانی را که مستقیماً از سرزمینی که در آنجا زندگی و آزادیشان به مفهوم ماده ۱ در معرض تهدید بوده بدون اجازه به سرزمین آنها وارد شده یا در آنجا بسر می‌برند بخاطر اینکه برخلاف قانون وارد سرزمین آنها شده‌اند یا در آن بسر می‌برند مجازات نخواهند کرد مشروط بر اینکه بلادرنگ خود را به مقامات مربوطه معرفی کرده دلائل قانع‌کننده‌ای برای ورود یا حضور غیرقانونی خود ارائه دهند.

۲- دول متعاقد نسبت به رفت و آمد این قبیل پناهندگان محدودیتهایی غیر از آنچه لازم باشد قائل نخواهند شد و محدودیتهایی مزبور فقط تا موقعی خواهد بود که وضع این قبیل پناهندگان در کشور پناهنده تعیین نشده یا اجازه ورود به کشور دیگری تحصیل نکرده‌اند. دول متعاقد باین قبیل پناهندگان فرصت مناسب داده و تسهیلات لازم را برای آنان فراهم خواهند ساخت تا اجازه ورود به سرزمین دولت دیگر را تحصیل نمایند.

ماده ۳۲ - اخراج

۱- دول متعاقد پناهنده‌ای را که به طور منظم در سرزمین آنان بسر می‌برند اخراج نخواهند کرد مگر بدلائل حفظ امنیت ملی یا نظم عمومی .

۲- اخراج چنین پناهنده‌ای فقط به موجب تصمیمی صورت خواهد گرفت که طبق موازین قانونی اتخاذ شده باشد. به پناهنده مزبور باید اجازه داده شود که برای رفع اتهام از خود مدرکی ارائه دهد، تقاضای استیناف

نماید و به مقامات صلاحیتدار یا شخص یا اشخاصی که مقامات صلاحیتدار تعیین نموده‌اند مراجعه نماید مگر آنکه این امر به دلایل امنیت ملی میسر نباشد.

۳- دول متعاقد به چنین پناهنده‌ای فرصت مناسب خواهند داد تا در این مدت بتواند از طریق قانون مجوز دول متعاقد می‌توانند در مدت مزبور اقدامات داخلی را که لازم ورود به کشور دیگری را تحصیل کند تشخیص دهند بعمل آورند.

ماده ۳۳ - منع اخراج یا اعاده

۱- هیچیک از دول متعاقد به هیچ نحو پناهنده‌ای را به سرزمین‌هایی که امکان دارد بعلل مربوط به نژاد، مذهب، ملیت، عضویت در دسته اجتماعی بخصوص با دارا بودن عقاید سیاسی، زندگی یا آزادی او در معرض تهدید واقع شود تبعید نخواهند کرد یا باز نخواهند گردانید.

۲- اما پناهنده‌ای که طبق دلائل کافی وجودش برای امنیت کشوری که در آن بسر می‌برد خطرناک بوده یا طبق رأی قطعی دادگاه محکوم به ارتکاب جرم یا جنایت مهمی شده و مضر بحال جامعه کشور تشخیص داده شود نمی‌تواند دعوی استفاده از مقررات مذکور در این ماده را بنماید.

ماده ۳۴ - کسب تابعیت

دول متعاقد تا آنجا که ممکن است در پذیرش و اعطای تابعیت به پناهندگان تسهیلاتی فراهم خواهند آورد و مخصوصاً کوشش خواهند کرد تا امر تحصیل تابعیت را تسریع کرده و تا آنجا که ممکن است از هزینه‌ها و مخارج این امر بکاهند.